

МІНІСТЕРСТВО ЮСТИЦІЇ УКРАЇНИ

Мін'юст

вул. Архітектора Городецького, 13, м. Київ, 01001

тел.: (044) 364-23-93, факс: (044) 271-17-83

E-mail: callcentre@minjust.gov.ua,

themis@minjust.gov.ua,

Web: <http://www.minjust.gov.ua>,

код згідно з ЄДРПОУ 00015622

Комітет Верховної Ради України
з питань бюджету

Рахункова палата

Кабінет Міністрів України

На виконання доручень Прем'єр-міністра України Дениса Шмигала від 02.12.2022 № 32754/1/1-22 листа Рахункової палати від 25.11.2022 № 07-1730 та від 06.12.2022 № 32754/3/1-22 до листа Комітету Верховної Ради України з питань бюджету від 05.12.2022 № 04-13/12-2022/207876 Міністерством юстиції України розглянуто Звіт про результати аудиту ефективності використання бюджетних коштів на здійснення заходів з ліквідації судів в Україні, затверджений рішенням Рахункової палати від 10.11.2022 № 23-3 (далі – Звіт), і в межах компетенції повідомляється.

Пунктом 4 Звіту для запобігання непродуктивному та нерезультативному використанню бюджетних коштів суб'єктам законодавчої ініціативи рекомендовано внести на розгляд Верховної Ради України окремі законопроекти.

1. У Законі України від 02.06.2016 № 1402-VIII «Про судоустрій і статус суддів» (далі – Закон № 1402-VIII) пропонується врегулювати питання щодо звільнення судді з посади з підстав, визначених підпунктом 4 пункту 16¹ розділу XV «Перехідні положення» Конституції України.

Щодо цього варто зазначити, що відповідно до приписів підпункту 4 пункту 16¹ розділу XV «Перехідні положення» Основного Закону законодавцем у пункті 20 розділу XII «Прикінцеві та перехідні положення» Закону № 1402-VIII визначено, що відповідність займаній посаді судді, якого призначено на посаду строком на п'ять років або обрано суддею безстроково до набрання чинності Законом України від 02.06.2016 № 1401-VIII «Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя)» (далі – Закон № 1401-VIII), оцінюється колегіями Вищої кваліфікаційної комісії суддів України в порядку, визначеному цим Законом.

Виявлення за результатами такого оцінювання невідповідності судді займаній посаді за критеріями компетентності, професійної етики або доброчесності чи відмова судді від такого оцінювання є підставою для звільнення судді з посади за рішенням Вищої ради правосуддя на підставі подання відповідної колегії Вищої кваліфікаційної комісії суддів України.

Таким чином, передбачене підпунктом 4 пункту 16¹ розділу XV «Перехідні положення» Конституції України оцінювання на відповідність займаній посаді є одноразовою процедурою, що передбачена для суддів, яких було призначено на посаду строком на п'ять років або яких обрано суддею безстроково до набрання чинності Законом № 1401-VIII, відтак внесення додаткових законодавчих змін не вбачається доцільним.

СЕД АСКОД

Міністерство юстиції України

№ 118729/15063-4-22/11.3.1 від 14.12.2022

Підписувач *Малюська Денис Леонтійович*

Сертифікат 3ED5083160DBC59B04000000E04446001CF87200

Дійсний з 25.02.2022 12:55:22 по 25.02.2023 18:55:22

№1380/05-1 від 15.12.2022

2. Також пропонується визначити суб'єктів та правові механізми, що унормують порядок звільнення із займаної посади суддів чи їх переведення на відповідні посади до іншого суду в разі відставки чи припинення повноважень членів Вищої кваліфікаційної комісії суддів України та/або Вищої ради правосуддя, що зумовили недієздатність Вищої кваліфікаційної комісії суддів України та/або Вищої ради правосуддя як державних органів.

Щодо вказаних пропозицій слід зауважити, що 04.06.2020 Верховною Радою України було прийнято Закон України № 679-ІХ «Про внесення змін до Закону України «Про судоустрій і статус суддів» щодо відрядження суддів та врегулювання інших питань забезпечення функціонування системи правосуддя в період відсутності повноважного складу Вищої кваліфікаційної комісії суддів України», метою якого є попередження можливості збільшення і так не малого кадрового дефіциту суддів в окремих судах та дестабілізації у здійсненні судочинства, шляхом надання права Вищій раді правосуддя продовження строку відрядження суддів до іншого суду того самого рівня і спеціалізації для здійснення правосуддя, але не більше ніж на один рік, за зверненням голови суду у якому суддя перебував у відрядженні та за згодою такого судді на продовження строку відрядження.

Розділом II «Прикінцеві та перехідні положення» вказаного Закону передбачено, що Вища рада правосуддя в період відсутності повноважного складу Вищої кваліфікаційної комісії суддів України ухвалює без рекомендації чи подання Вищої кваліфікаційної комісії суддів України рішення про відрядження судді до іншого суду та про дострокове закінчення відрядження судді; про переведення судді відповідно до Закону України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України»; внесення Президенту України подання про призначення на посаду судді, якщо до набрання чинності цим Законом такий суддя пройшов кваліфікаційне оцінювання або Вищою кваліфікаційною комісією суддів визнано таким, що відповідає займаній посаді; внесення змін до порядку відрядження судді до іншого суду тієї самої спеціалізації.

Також Законом України від 15.03.2022 № 2128-ІХ «Про внесення змін до розділу XII «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про судоустрій і статус суддів» щодо забезпечення сталого функціонування судової влади в період відсутності повноважного складу Вищої ради правосуддя» було доповнено розділ XII «Прикінцеві та перехідні положення» Закону № 1402-VIII положеннями, якими тимчасово встановлено, що в період дії надзвичайного чи воєнного стану та протягом 30 днів після дня його скасування (припинення) і за умови відсутності повноважного складу Вищої ради правосуддя, визначеного статтею 131 Конституції України, Голова Верховного Суду або особа, яка виконує повноваження Голови Верховного Суду, серед іншого, приймає рішення про відрядження судді до іншого суду того самого рівня і спеціалізації та про дострокове закінчення відрядження судді. У період відсутності повноважного складу Вищої кваліфікаційної комісії суддів України такі рішення приймаються без подання Вищої кваліфікаційної комісії суддів України. Положення абзацу другої частини другої статті 55 цього Закону щодо граничного строку відрядження судді не застосовуються.

Щодо звільнення судді з посади варто звернути увагу, що приписами статті 126 Основного Закону встановлено, що суддя обіймає посаду безстроково.

Підставами для звільнення судді є: неспроможність виконувати повноваження за станом здоров'я; порушення суддею вимог щодо несумісності; вчинення істотного дисциплінарного проступку, грубе чи систематичне нехтування обов'язками, що є несумісним зі статусом судді або виявило його невідповідність займаній посаді; подання заяви про відставку або про звільнення з посади за власним бажанням; незгода на переведення до іншого суду у разі ліквідації чи реорганізації суду, в якому суддя обіймає посаду; порушення обов'язку підтвердити законність джерела походження майна.

Порядок звільнення судді з посади регламентовано статтями 55, 56 Вища рада правосуддя у порядку, встановленому Законом України від 21.12.2016 № 1798-VIII «Про Вищу раду правосуддя» (далі – Закон № 1798-VIII).

Так, питання про звільнення судді з підстав неспроможності виконувати повноваження за станом здоров'я або смерті судді розглядається на засіданні Вищої ради правосуддя, за результатами якого Вища рада правосуддя ухвалює вмотивоване рішення.

Питання про звільнення судді з підстави порушення суддею вимог щодо несумісності Вища рада правосуддя розглядає в порядку розгляду справи щодо порушення вимог щодо несумісності, визначеному главою 3 розділу II цього Закону.

Питання про звільнення судді з підстав вчинення суддею істотного дисциплінарного проступку, грубого чи систематичного нехтування обов'язками, що є несумісним зі статусом судді або виявило його невідповідність займаній посаді або порушення суддею обов'язку підтвердити законність джерела походження майна Вища рада правосуддя розглядає на підставі подання Дисциплінарної палати про звільнення судді.

При розгляді питання про звільнення судді з підстави незгоди на переведення до іншого суду в разі ліквідації чи реорганізації суду, в якому суддя обіймає посаду Вища рада правосуддя встановлює факт відмови судді від переведення до іншого суду (у тому числі факт ухилення від виконання відповідного рішення про переведення) на підставі заяви судді або повідомлення Вищої кваліфікаційної комісії суддів України про таку заяву судді, або повідомлення голови відповідного суду чи його заступника про неприбуття судді до суду для здійснення правосуддя.

Таким чином, звільнення судді з посади є виключним повноваженням Вищої ради правосуддя, що в окремих випадках пов'язане з дисциплінарним провадженням щодо судді, та покликане забезпечити гарантії незалежності суддів.

3. Крім того, пропонується встановити конкретні строки, протягом яких Вища кваліфікаційна комісія суддів України та Вища рада правосуддя зобов'язані ухвалювати рішення щодо звільнення судді із займаної посади чи переведення на відповідну посаду до іншого суду.

При цьому пунктами 8, 9 Звіту рекомендовано Вищій раді правосуддя визначити у своєму Регламенті Вищої ради правосуддя чіткі строки ухвалювання рішень про звільнення судді із займаної посади чи переведення на відповідну посаду до іншого суду, а Вищій кваліфікаційній комісії суддів України – визначити в Регламенті Вищої кваліфікаційної комісії суддів України чіткі строки ухвалювання рішення щодо внесення до Вищої ради правосуддя подання з рекомендацією про звільнення судді із займаної посади, переведення на відповідну посаду до іншого суду.

Враховуючи положення статті 98 Закону № 1402-VIII та статті 2 Закону № 1798-VIII, які визначають, що Вища кваліфікаційна комісія суддів України та Вища рада правосуддя затверджують свої регламенти, що регулюють процедурні питання здійснення ними повноважень, вважаємо за доцільне строки щодо ухвалення рішень з окремих питань визначити відповідно у регламентах Вищої кваліфікаційної комісії суддів України та Вищої ради правосуддя.

Міністр

Денис МАЛЮСЬКА